

چکیده

هدف این پژوهش بررسی مشکلات اینترنت در زمینه سازماندهی و بازیابی اطلاعات و شناسایی علل بوجود آمدن و ارائه راهکاری برای حل این مشکلات است. نوع تحقیق توسعه‌ای و روش پژوهش کتابخانه‌ای است. جامعه پژوهش شامل تعداد ۳۸ سایت اینترنتی دارای رسم‌الخط فارسی است که بر اساس معیارهای انتخاب جامعه برگزیده شده‌اند. به دلیل ماهیت تحلیلی پژوهش و به منظور مهیا ساختن زمینه طرح اصلی تحقیق، فصلی به بررسی تحلیلی موضوع اختصاص یافته که طی آن انواع روشهای سازماندهی اطلاعات منابع اینترنتی و رویکردهای جدید مرتبط با آن نظیر ابر داده و قالبهای متفاوت آن مورد تحلیل قرار گرفته و مزایا و معایب هریک بیان شده است. برای تعیین میزان بکارگیری استانداردهای ابر داده‌ای در منابع فارسی، سایتهای برگزیده شده به عنوان جامعه پژوهش با استانداردهای ابر داده‌ای دویلین‌کور تطبیق داده شده که نتایج نشانگر آشنا نبودن طراحان سایتهای فارسی با استانداردهای ابر داده‌ای و عدم بکارگیری آنها در سایتهای فارسی است.

دو روش عمده سازماندهی اطلاعات اینترنت یعنی روش ابر داده‌ای و فهرست نویسی منابع اینترنتی معرفی شده و کارایی و عدم کارایی آنها برای سازماندهی منابع اینترنتی فارسی مورد ارزیابی قرار گرفته است. نتایج ارزیابی‌ها حاکی از مناسب بودن روش کلاسیک سازماندهی اطلاعات یعنی ایجاد پیشینه‌های کتابشناختی برای این منابع از طریق فهرست نویسی است. به منظور فهرست نویسی منابع اینترنتی، دستنامه‌ای حاوی قواعد و اصول فهرست نویسی این منابع برای زبان فارسی تهیه شده است. در تهیه دستنامه از قواعد فهرست نویسی انگلو امریکن، قواعد به کار گرفته شده در طرحهای فهرست نویسی منابع اینترنتی و الکترونیکی، اصول و قواعد فهرست نویسی منابع فارسی و نمونه‌های منابع اینترنتی فهرست نویسی شده، استفاده شده است. با استفاده از این دستنامه امکان فهرست نویسی منابع اینترنتی و سازماندهی اطلاعات دلخواه در اینترنت فراهم می‌شود. همچنین جهت ورود اطلاعات کامپیوتری منابع اینترنتی فارسی کاربرگ‌ای ایجاد شده است که بر اساس فیلدهای اطلاعاتی موجود در منابع اینترنتی، دستورالعملهای دستنامه، نمونه‌های موجود در طرحهایی چون اینترکت، رهنمودهای ایجاد مارک و فیلدهای اطلاعاتی در راهنمای نرم‌افزار مارک‌ایت طراحی شده است. در پایان چندین منبع اینترنتی فارسی بر اساس معیارهای انتخاب نمونه‌ها، انتخاب و با استفاده از دستنامه فهرست نویسی شده است.

یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که بازیابی اطلاعات در اینترنت با مشکلاتی روبروست که معلول روش‌های سازماندهی اطلاعات در اینترنت است. این مشکلات در مورد منابع اینترنتی فارسی به مراتب بیشتر است زیرا در طراحی این منابع به معیارهای ابر داده‌ای توجه نشده و از سوی دیگر موتورهای جستجوی موجود نیز قادر به نمایه کردن و بازیابی منابع با رسم الخط فارسی نیستند. بنابراین مناسب‌ترین روش سازماندهی و دسترس پذیر ساختن منابع که متناسب با وضعیت فعلی منابع اینترنتی فارسی باشد، فهرستنویسی این منابع با استفاده از قوانین و قواعد استاندارد موجود در دستنامه است.